

6de zondag door jaar A

Mt. 5,17-37

In het leven van elk mens bestaat van oudsher de spanning tussen vrijheid enerzijds en gebondenheid aan regels anderzijds. Globaal zou je kunnen zeggen dat er twee factoren zijn die onze vrijheid inperken. Ten eerste de gebondenheid aan afspraken in onze samenleving, deels vastgelegd in de wet, deels door ongeschreven wetten. Ten tweede onze eigen beperkingen: alleen al onze karaktertrekken bepalen voor een deel waartoe we wel en waartoe we niet in staat zijn en beperken dus onze vrijheid; daarnaast kunnen er allerlei omstandigheden zijn die onze vrijheid inperken, zoals familieomstandigheden, de situatie op het werk en dergelijke.

Vrijheid is dus betrekkelijk en begrensd. Maar binnen die grenzen zijn we volgens Jezus Sirach wel degelijk in staat om te kiezen: te kiezen om Gods geboden te onderhouden of niet, wat voor Sirach gelijk staat aan kiezen tussen leven of dood. Want volgens hem leidt het onderhouden van die geboden tot waarachtig leven, zowel van het individu als van de gemeenschap als geheel. Het onderhouden van de geboden maakt volgens hem onze samenleving beter, humaner, menselijker. Het niet onderhouden ervan leidt uiteindelijk tot dood en verderf. Dat hij daarin gelijk had, bewijzen nog altijd de talloze voorbeelden die ons dagelijks via de media passeren.

Die geboden worden door Jezus nog eens aangescherpt in dat gedeelte van de Bergrede dat we zojuist hoorden in het evangelie. Ik laat een paar voorbeelden de revue passeren. Jezus begint met te zeggen dat geen letter van de wet zal worden afgeschaft. Alle geboden van het Oude Testament blijven van kracht, maar met de aantekening dat we deze niet al te juridisch moeten opvatten, maar meer als een richtingwijzer naar een beter leven.

Vanuit die gedachte scherpt Jezus het verbod op moord flink aan. Want je kunt iemand al kapot maken door kwetsende opmerkingen, beledigingen of door iemand als lucht te behandelen. Of door bedreigingen op sociale media als twitter en instagram, waar beledigingen schering en inslag zijn. Het onderhouden van het gebod om niet te doden begint dus al bij het respecteren van de ander, de ander in het gelaat zien met de gedachte: jij mag er zijn; jij bent evenzeer een kind van God als ikzelf.

Het verbod op overspel scherpt Jezus ook flink aan. Alleen al als je oog de vrouw (of man) van een ander begeert, zit je al fout volgens Jezus, ook al heb je haar nog met geen vinger aangeraakt. Dit lijkt scherpshijperij, maar is het toch niet. Want Jezus wil ermee zeggen dat je niet alleen de ander als individu hebt te respecteren, maar ook de ander in zijn of haar relaties. Dat je niet hebt te stoken in het huwelijk van een ander (en dat begint met een begerig oog). Dat deze oproep van Jezus niets aan geldigheid heeft ingeboet, bewijst de weerzinwekkende internetsite “Second love”, waarin getrouwde mensen worden opgeroepen om eens iets

spannends te beginnen met een ander. Hoe ver kan een samenleving moreel vervallen....

Tegen deze achtergrond kan ik met Jezus zelfs meevoelen als Hij zegt dat je beter je oog kunt uitrukken en je hand afhakken dan er kwaad mee uit te richten. Gelukkig is het niet Jezus' bedoeling om dit ook letterlijk en juridisch toe te passen, maar wel als waarschuwing om onze ogen, handen en voeten op de juiste manier te gebruiken: kijk ik met mijn oog naar de ander uit liefde en respect, of met hebzuchtige begeerte? Gebruik ik mijn hand om de ander een schouderklopje te geven of om hem te slaan? Gebruik ik mijn voeten om de ander tegemoet te komen of om de ander te vertrappen?

Elke dag weer hebben we ons af te vragen hoe we onze lichaamsdelen gebruiken; want de manier waarop we ons lichaam gebruiken zegt alles over hoe het ervoor staat met onze geest. Als die geest geleid wordt door de Geest van Jezus, weten we dat we pas echt vrij zijn als we aanvaarden dat onze vrijheid wordt ingeperkt door de rechten van de ander en de rechten en belangen van de gemeenschap. Amen.

Jan van de Laar, pastor